

ABD

ABD
FUNDACIÓN

Cruixir de dents

La vivència de la
pobresa energètica
a l'Àrea Metropolitana
de Barcelona

Agraïments:

A les persones usuàries dels projectes d'ABD ubicades a l'Àrea Metropolitana que han participat en el Termòmetre d'Exclusió Social.

Al voluntariat de Fuel Poverty Group i als i les professionals d'ABD que han fet possible aquesta recerca.

Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona
Agència de Salut Pública de Barcelona

Cruixir de dents. La vivència de la pobresa energètica

Edita: Associació Benestar i Desenvolupament - Fundació ABD
Quevedo, 2 baixos. 08012 Barcelona

Data de publicació: desembre de 2015

Coordinació i redacció de la investigació: Ariadna Fitó i Mònica Plana.

Tècnics d'investigació: Yasmina Fuentes i Alejandro Sanz.

Treball de camp: Júlia Amich, Jennifer Ramírez i Borjà Hortolà

Assessorament: Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP) i Ecoserveis

Disseny gràfic: Maria Beltran

Introducció	5
Fitxa tècnica	8
Perfil de la Població d'ABD: les cares de la pobresa	9
Taxa de pobresa	9
Renda familiar	11
Atur.	12
Esforç econòmic de l'habitatge	12
Pobresa energètica	14
Indicador vigent: factor econòmic.	14
Proposta ABD: Índex de Pobresa Energètica	15
Resultats de l'Índex de pobresa energètica	16
Prestacions econòmiques	18
Perfils de pobresa energètica	19
Sistemes per escalfar la llar	22
Un parc d'habitatges ineficients	23
Estratègies per fer front a la pobresa energètica	25
Encara més vulnerables: desinformades, desprotegides.	27
Situacions de risc per la salut.	29
Conclusions.	30
ABD i la Fundació ABD.	34
Annex	35
Mostra	35
Qüestionari	35
Model de qüestionari.	37
Mètodes estadístics	42
Índex sintètic	42
Dades bàsiques de perfil de població	43

Introducció

Avui en dia l'entorn ens planteja nous reptes en l'àmbit de les desigualtats. A ABD treballem amb l'objectiu de multiplicar i millorar les respostes inclusives, i el primer pas per fer-ho és conèixer la realitat de les persones que fan ús dels programes i serveis de l'entitat.

L'informe que teniu a les mans s'emmarca dins del Termòmetre d'Exclusió Social d'ABD. Una iniciativa d'anàlisi social que té la pretensió de recollir periòdicament les situacions de vulnerabilitat en què es troba la població usuària d'ABD a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Com el seu nom indica, busquem aprofundir en les diferents dimensions de la pobresa per emprendre accions organitzades des de l'àmbit social, i al mateix temps, contribuir a la sensibilització de les problemàtiques que amb la nostra intervenció anem detectant.

El Termòmetre d'Exclusió Social (TES) obre una nova via d'anàlisi que pretén posar el focus en aquelles situacions de pobresa més rellevants d'una població que ja, de per sí, acumula vulnerabilitats i mancances. Factors de risc com el consum problemàtic de drogues, trobar-se en situació d'atur o en situació de dependència en edats avançades, embarassos adolescents, o exercir el treball sexual, són alguns dels motius pels quals aquestes persones són ateses a ABD. De manera que, si bé és cert que les dades que hi trobareu no són extrapolables a la totalitat de la població de Catalunya, sí que poden ser un punt de partida per aproximar-nos al fenomen des de col·lectius de risc. Al cap i a la fi, es tracta d'un grup molt poc representat a les estadístiques generals, donat que no és fàcilment accessible.

El TES conjumina la necessitat comparativa d'indicadors estandarditzats (taxes d'atur, etc.) amb indicadors dissenyats específicament per cartografiar la pobresa. És una aposta per afinar eines d'anàlisi, indicadors i conceptes que sovint no aconsegueix extreure a la superfície la complexitat i les dinàmiques de l'exclusió social.

Específicament, en aquest estudi ens aproximem a la pregunta: Quantes persones són pobres energèticament a la nostra entitat?

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Les dades entre la població general ofereixen un ampli ventall de respostes poc consensuades. Així ens trobem des de 136.000 persones (unes 50.000 famílies) segons informava el Departament d'Empresa i Ocupació, a 639.000 persones que han tingut dificultats per a escalfar-se correctament a la seva llar, el que representa el 9,5% de la població catalana segons dades de l'Idescat (un 77% més que l'any 2013), o finalment, les 794.000 persones segons l'Associació de Ciències Ambientals¹.

La pobresa energètica és un concepte que en els darrers anys està en boca de mitjans, partits polítics i entitats socials, però per al que encara no existeixen definicions consensuades que ens permetin saber a quantes persones afecta, i en les que tampoc s'han aplicat unes mesures contundents que permetin atenuar els seus efectes i erradicar-ne el problema.

En aquest Informe partim de què **la pobresa o precarietat energètica** és la dificultat o la incapacitat de mantenir l'habitatge en unes condicions adequades de temperatura (18°C a l'hivern i 25°C a l'estiu) a un preu just. Els qui la pateixen tenen dificultats per accedir al consum d'energia:

- no poden encendre la calefacció i mantenir la llar a una temperatura de confort,
- pateixen impagaments en les factures de la llum i s'agreugen els deutes,
- es desenvolupen i empitjoren certes problemàtiques de salut o,
- directament, se'ls hi tallen els subministraments de llum, aigua i/o gas.

Les **conseqüències** derivades de la pobresa energètica fonamentalment tenen a veure amb: afeccions a la salut, disminució del rendiment físic i acadèmic, problemes socials i relacionals (intra i extrafamiliars), degradació dels edificis, increment de les emissions de CO₂ (amb els conseqüents efectes sobre la salut pública), i deute excessiu de les famílies.

S'han identificat diverses **causes** de la pobresa energètica, entre les que destacarem les següents:

- **La baixa qualitat en l'edificació** és un problema que afecta a la meitat del nostre parc d'habitatges, els quals es va construir abans

¹ Asociación de Ciencias Ambientales. *Estudio de Pobreza Energética en España. Análisis de tendencias*, 2015

de l'aplicació de normatives tèrmiques. Aquest fet, perjudica principalment als barris més desfavorits que es caracteritzen per un major nombre d'habitatges de protecció oficial construïts amb anterioritat als 80, on la baixa qualitat constructiva no permet mantenir la temperatura de confort, degut el mal aïllament, i on cal més energia per aclimatar la vivenda.

- **El baix nivell de renda** dels consumidors vulnerables que reben prestacions socials, treballen a temps parcial, es troben a l'atur, i/o estan endeutats degut a la crisi econòmica. Aquesta situació porta a aquestes persones a viure en pisos que requereixen reformes i millores en eficiència energètica que no es poden permetre.
- **Els costos energètics a les llars espanyoles** han pujat més del 70% en els darrers 10 anys, a diferència del poder adquisitiu de la població que ha empitjorat. Aquest fet deixa a bona part de la població fora de l'accés a un bé bàsic com és l'energia. L'energia a Espanya és un 30% més costosa que a la resta d'Europa, sense cap justificació transparent per part del sector energètic. Existeix un important **desajust entre les tarifes i modalitats contractades amb les necessitats reals de la població**. En general tenim més potència contractada de la necessària, contractem sense saber-ho serveis extra, paguem el preu de l'energia més car del necessari,... i tot **a causa del desconeixement general del sector i de les tècniques agressives dels comercials** de les distribuïdores.

Fitxa tècnica

Població Diana: El qüestionari s'ha adreçat a les persones usuàries d'ABD que viuen a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i que estaven sent ateses en el moment de realitzar el qüestionari. Durant l'any 2014, des d'ABD vam atendre un total de 19.448 persones a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Mostra estudi: 580 individus corresponents a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Mostreig: En tots els casos s'ha garantit l'aleatorietat i el rigor metodològic a través d'un mostreig, en el que s'ha seleccionat una persona de cada dos que visitaven el servei de manera aleatòria, sempre que formessin part de diferents unitats familiars. És a dir, en cap cas, s'han inclòs a l'anàlisi de resultats persones d'una mateixa unitat familiar en la base de dades per l'explotació estadística.

Qüestionari: El qüestionari de pobresa energètica ha recollit aspectes sociodemogràfics i socioeconòmics al mateix temps que preguntes vinculades amb la pobresa energètica.

Temporalitat: realització de les enquestes entre febrer i abril de 2015. Les preguntes són relatives a la totalitat d'aquest període estacional (últims 6 mesos).

Perfil de la Població d'ABD: les cares de la pobresa

Mesurar és quantificar però quan quantifiquem necessitem comparar i contrastar, sobretot si el que mesurem són les desigualtats. Per aquest motiu presentem les dades de la població enquestada en comparació a les dades de la població general de l'Àrea Metropolitana (mitjançant dades de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, l'Àrea Metropolitana de Barcelona i la Diputació de Barcelona) on s'han realitzat les enquestes, i en el cas que no disposem de les dades territorials disgregades, es comparen amb les del conjunt de Catalunya, segons dades de l'Idescat. L'any de referència de les dades comparades ha estat l'últim al qual s'ha tingut accés.

Taxa de pobresa

Entenem que la població en risc de pobresa es caracteritza perquè té una renda per sota del que es considera nivell de vida mitjà de la població catalana (després de les transferències socials). El llindar de pobresa moderada es fixa en el 60% de la mediana dels ingressos disponibles anuals equivalents de la població catalana (després de transferències socials), i la pobresa severa en el 40% de la mediana.

La taxa de pobresa abans de transferències socials ens mostra el percentatge de persones que, sinó comptabilitzem les prestacions socials que reben, se situen amb uns ingressos nets equivalents per sota del llindar de pobresa.

Les transferències socials són aquelles on participa l'Estat. Si les analitzem en la població atesa d'ABD la major part són ingressos diferits del treball (68,2%), és a dir, aquelles a les que es té dret en el moment de finalitzar l'activitat laboral per atur (7,2%), malaltia (11,6%) o jubilació (49,4%). Tanmateix també trobem transferències derivades de programes per pal·liar la desigualtat com la Renda Mínima d'Inserció (3,3%), la Ren-

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

da Activa d'Inserció (1,3%), o altres ajudes puntuals en situacions de risc (2,6%), o prestacions vinculades a la Llei de Dependència (5,4%). Finalment, les pensions de viduïtat i orfandat també tenen un cert pes sobre el total de prestacions (19,2%).

Taula 1. Comparativa de la pobresa moderada i severa segons població ABD i població general de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

	ÀREA METROPOLITANA	
	Població ABD 2015	Població general 2011
Pobresa moderada (60% de la mediana dels ingressos)		
Abans de rebre prestacions	89,7%	45,7%
Després de rebre prestacions	68,7%	21,9%
Pobresa severa (40% de la mediana)	ÀREA METROPOLITANA	
	Població ABD 2015	
Abans de rebre prestacions	75,6%	
Després de rebre prestacions	35,7%	

Font: ABD, Idescat i IERMB. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població

La **pobresa moderada** entre la població atesa a ABD pràcticament dobla les dades de població general **abans de les transferències socials**, arribant a representar pràcticament el **90% de la nostra població**. **Després de les transferències socials** es redueix més de 20 punts percentuals entre la població d'ABD, tot i que continua representant el **68,7%**, un 46,8% més que a la població general. És important destacar que entre la població general de l'Àrea Metropolitana la capacitat de l'administració pública per reduir la pobresa moderada és similar, i gira entorn al 24%.

L'impacte de les transferències socials en la pobresa severa és d'un 40%, és a dir, **entre la població enquestada sense aquest esforç públic tindriem un 75,6% de pobresa severa, i amb aquestes es veu reduït al 35,7%**. Allò que ens alarma però, és que persisteixi un 35,7% de pobresa severa i un 68,7% de pobresa moderada malgrat les transferències realitzades.

Renda familiar

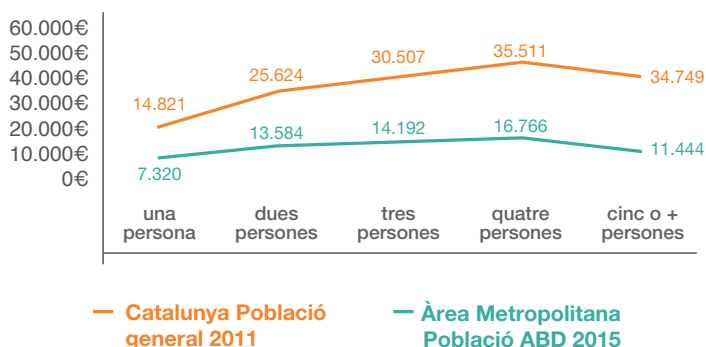
L'Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya² és l'indicador utilitzat per valorar la situació en la que es troben les persones que integren la unitat familiar per tenir dret o accés a les prestacions, i que fixa el valor en 569,12 euros mensuals i 7.967,73 euros anuals, per a l'exercici del 2015.

Així doncs, es considera que aquestes persones es troben en situació de dificultat per fer front a despeses bàsiques per al manteniment propi o d'altres membres que integren la unitat de convivència, i per aquest motiu tenen dret a les diferents prestacions existents. Cada prestació estableix el seu barem segons nombre de membres de la unitat familiar.

Entre la població analitzada un 7,4% no disposa d'ingressos i un 23,1% cobra 1 vegada l'IRSC mensual i un 44,1% 2 vegades IRSC mensual. Per tant, ja s'entreveu que es tracta d'una població amb escassos ingressos, i molt dependent de prestacions (79,7%).

Comparant la renda neta anual segons membres de la llar entre la població atesa a ABD i la població general observem com la mitjana d'ingressos de la primera pot arribar a ser de menys de la meitat que entre la població mitjana de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Gràfic 1. Comparativa de la renda neta anual segons membres de la llar, segons població ABD (2015) i població general de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (2011).

Unitats: Euros. Font: ABD, Idescat i IERMB. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població

² La Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic, va establir l'indicador de renda de suficiència, que ha de ser fixat periòdicament per la Llei de pressupostos de la Generalitat.

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Atur

La població activa³ d'ABD representa poc més de la meitat del total de població (54%), ja que les persones majors de 65 anys formen una part important de la població (31,4%) i també degut al gran nombre de persones incapacitades laboralment. Això juntament amb unes elevades taxes d'atur explicaria que el **71,5% no rep ingressos provinents del treball**.

Entre la població activa veiem que l'atur castiga tres vegades més a la població d'ABD que a la població general de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Persones que estan a l'atur i que en un 74% dels casos ja han esgotat les prestacions del treball.

Gràfic 2. Comparativa de les taxes d'atur segons població ABD (2015), Població de l'Àrea Metropolitana (atur registrat, setembre 2015) i Província de Barcelona (EPA, tercer trimestre 2015).

Població activa ABD 2015	Població AMB Atur registrat setembre 2015	Població Província de Barcelona EPA 3r trimestre 2015
41%	13,8%	17,2%

Font: ABD TES, Idescat: Observatori d'Empresa i Ocupació (Generalitat de Catalunya); Instituto Nacional de Estadística.

Esforz econòmic de l'habitatge

L'esforç econòmic de l'habitatge mesura aquella part dels ingressos que han de dedicar les persones per accedir a l'habitatge. S'estableix que aquelles famílies que han de destinar més del 30% dels seus ingressos al pagament de l'habitatge tindran greus dificultats per poder fer front als pagaments, a ABD és el cas del 65,9% de la població.

Taula 2. Comparativa de l'esforç econòmic de l'habitatge segons població ABD (2015) i població general de la ciutat de Barcelona (2014).

Esforz econòmic allotjament	ÀREA METROPOLITANA	BARCELONA
	Població ABD 2015	Població general 2014
Abans de rebre prestacions	80,1%	30-40%
Després de rebre prestacions	47,4%	

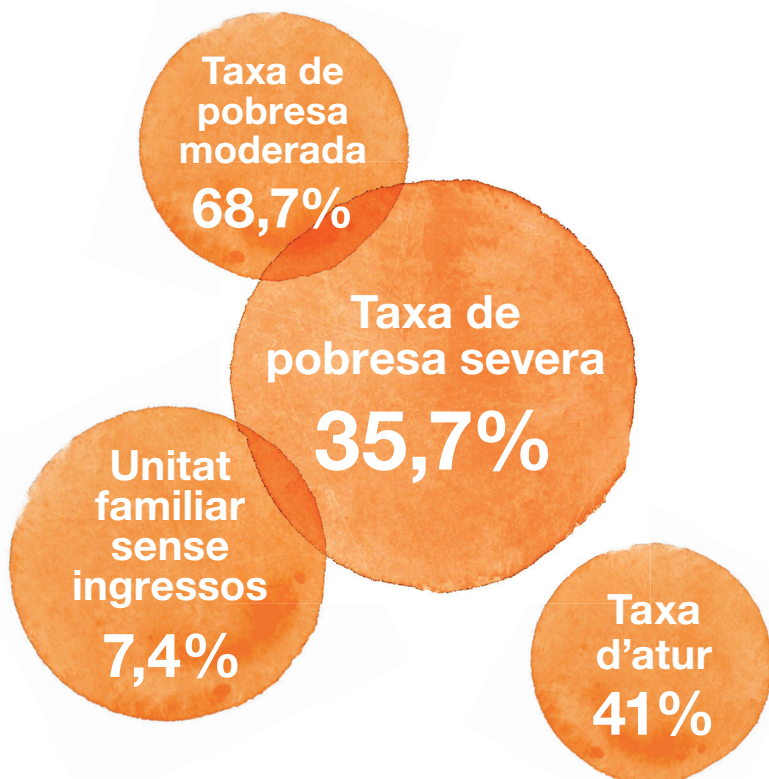
Font: ABD TES, Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

³ Persones de 16 anys i més que tenen ocupació o estan disponibles i fan gestions per incorporar-se al mercat de treball.

Abans de les transferències socials l'esforç econòmic que suposaria l'accés a l'habitatge de la població d'ABD seria del 80,1% i comptabilitzant les transferències el 47,4%, en ambdós casos l'esforç supera la mitjana de la població de Barcelona que es troba entre el 30 i el 40%.

Tal i com es constata amb les dades, l'Informe sobre Pobresa Energètica està realitzat sobre una població que acumula un alt conjunt de desavantatges. A continuació analitzarem com aquests perfils de població se situen davant el consum de l'energia.

Pobresa energètica

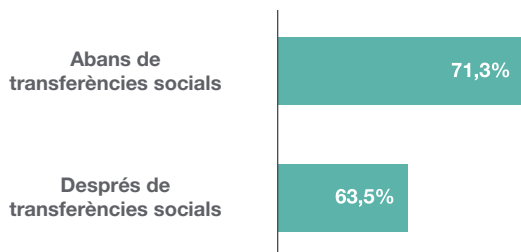
Indicador vigent: factor econòmic

En l'imaginari social tots tenim al cap què significa la pobresa energètica, però si volem anar més enllà en la seva anàlisi i quantificació, requerim d'elements que delimitin el concepte i el facin operacional. A continuació parlarem de pobresa energètica econòmica, per fer referència a una de les definicions més utilitzades per quantificar el fenomen, aquella que estableix *una despesa superior al 10% dels ingressos de la llar per escalfar la casa a una temperatura estàndard adequada*. Aquesta temperatura segons l'OMS seria de 21°C per a la sala d'estar i 18°C als altres espais de la llar.

Aquest criteri, malgrat plantejar algunes mancances, com veurem més endavant, és l'indicador que també considera l'INE al Qüestionari de Pressupostos Familiars, i que segons la qual el 17% de la població catalana va dedicar més del 10% dels seus ingressos familiars al pagament de les factures de subministraments l'any 2012, que representaria a 1,2 milions de catalans/es.

Utilitzant aquest mateix indicador entre la població d'ABD detectem un **63,5% de pobresa energètica a les llars, que s'eleva al 71,3% si no rebessin prestacions socials**, amb una variació de gairebé 8 punts percentuals.

Gràfic 3. Distribució del nombre de famílies d'ABD que fan una despesa energètica superior al 10% dels ingressos abans i després de rebre prestacions econòmiques.

Font: ABD TES, 2015

Proposta ABD: Índex de Pobresa Energètica

L'indicador de pobresa energètica econòmica només té en compte els ingressos de la unitat familiar i les despeses d'energia, però una família pot reduir les despeses d'energia fins minimitzar el seu impacte en els ingressos familiars, per exemple, no posant en marxa la calefacció o reduint el consum d'aigua.

El **52,1% de les famílies han tingut dificultats per pagar les factures d'energia**, i entre aquestes el 29,6% ha dedicat menys d'un 10% dels ingressos. Per tant, hi ha població en situació de pobresa energètica que amb l'indicador del 10% no es detecta.

De la mateixa manera el **13,9% de les llars han deixat de pagar les despeses energètiques**, i entre aquestes el 20,2% destinen menys del 10% dels seus ingressos a pagarles. Així doncs, de nou evidenciem que dedicar menys del 10% dels ingressos en despeses energètiques no eximeix de situacions de pobresa energètica.

Al tractar-se d'un indicador estrictament econòmic no ens permet identificar aquelles llars que estan per sota del 10% perquè redueixen dràsticament els seu consum per no poder fer front al pagament de factures. Pensem per exemple amb el **10,6% de la població que deixen d'escalfar la seva llar**, o el **5,8% de llars que han patit talls de subministraments energètics**.

Al mateix temps fixa el 10% com un percentatge arbitrari sense massa fonamentació empírica que s'ajusti a la realitat dels preus de l'energia i els ingressos de la població. Mentre la factura de la llum s'ha incrementat un 70% des de 2005 les rendes familiars de les famílies catalanes han disminuït, i en especial aquelles famílies més desafavorides.

Per tal de pal·liar aquestes mancances hem valorat altres aspectes que considerem significatius per mesurar la pobresa energètica i hem establert un **índex de pobresa** que presentem a continuació.

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

El 63,5% de la població dedica més del 10% dels seus ingressos familiars al pagament de les factures energètiques.

El 52,1% de la població ha patit dificultats per a fer front al pagament de les factures energètiques.

El 13,9% de la població ha deixat de pagar les factures energètiques.

El 5,8% de llars que han patit talls de subministraments energètics.

Resultats de l'Índex de pobresa energètica

Amb la pretensió d'intentar superar l'indicador del 10% presentem un índex el més operatiu i substantiu possible. Es tracta d'un índex que combina:

la dimensió econòmica (dedicar més del 10% dels ingressos del nucli familiar a pagar les factures de la llum, aigua i gas)

amb altres aspectes més qualitius, però no per això no quantificables, com són:

- **demanar ajut per pagar les factures energètiques**
- **haver patit talls en els subministraments**
- **declarar no poder escalfar l'habitatge**
- **haver encès més temps la calefacció si s'hagués pogut fer front al pagament**

Es tracta doncs, d'un indicador propi segons el qual una unitat familiar seria energèticament pobre si reunís com a mínim una d'aquestes situacions esmentades.

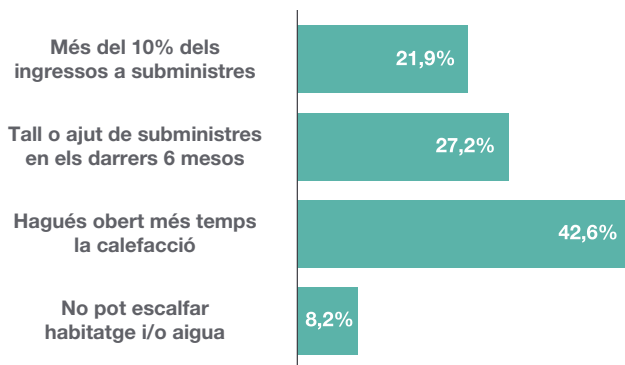

Aquest índex ens indica que **el 75,6% de la població usuària d'ABD es troba en situació de pobresa energètica**, per tant 12 punts percentuals més que en l'indicador estrictament econòmic.

Entre aquest 75,6% de població que podríem considerar pobra energèticament, el 56,2% es troba com a mínim en dues de les quatre dimensions que contempla l'índex.

Un dels ítems que té més pes en l'índex és el que fa referència a la possibilitat d'obrir més temps i en més espais la calefacció si es poguessin afrontar econòmicament les despeses (42,6%), seguit dels talls o ajuts per fer front als subministraments (27,2%). En canvi, la dada del 10% representaria el 21,9% dels casos que contempla l'índex de pobresa energètica.

Gràfic 4. Elements definitoris de l'índex de pobresa energètica ABD

Font: ABD TES, 2015

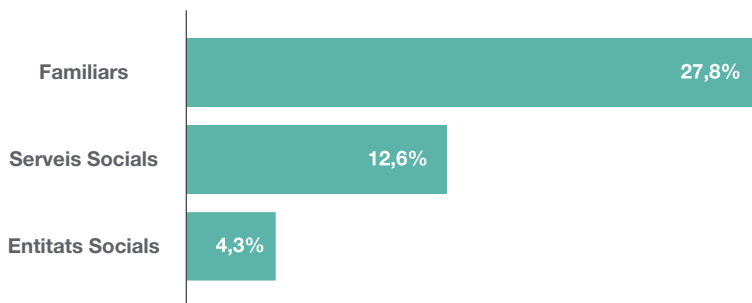
La família continua sent la principal ajuda que reben les persones en situacions límit, així el 27,8% ha rebut suport econòmic per a poder pagar les despeses energètiques, el 12,6% l'ha rebut de Serveis Socials i, finalment, el 4,3% d'entitats socials.

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Gràfic 5. Nombre de llars d'ABD segons la font de finançament a qui han recorregut per fer front al pagament de subministraments.

Font: ABD TES, 2015

Prestacions econòmiques

Tota la població d'ABD per definició rep algun tipus de suport ja sigui a través de la intervenció segons les diverses problemàtiques que afecten a les persones usuàries, o bé amb serveis d'habitatge o d'altra tipologia. Tot i així, hem volgut detectar també, les llars que reben prestacions estrictament econòmiques que són 3 de cada 5 llars (65,1%).

Entre aquestes llars que reben alguna prestació, en 4 de cada 5 (79,7%) els ajuts suposen l'única font d'ingressos. El subsidi i l'ajuda extraordinària d'atur només representen el 7,2% de les prestacions que es reben a les llars. Aleshores d'on provenen els ingressos per transferències socials?

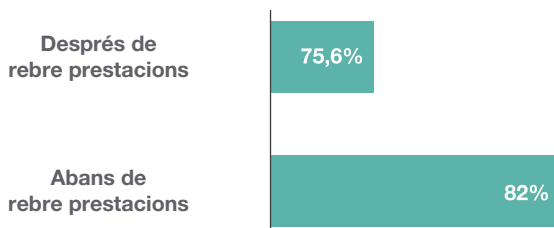
En el 68,6% dels casos de pensions de jubilació i de viduïtat, el que ens indica que la gent gran està sent una dels principals sustentadors de les unitats familiars de la població atesa per ABD a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Així doncs, les persones d'edats avançades ja no només han deixat de ser una càrrega econòmica per als familiars més joves, sinó que els fluxos econòmics que es produeixen en el sí de les famílies beneficien als més joves en detriment dels més grans.

Si a aquest fet, hi afegim que el 41,9% de les pensions de jubilació són de caràcter no contributiu podem pensar en la situació de risc en què es troben les famílies, i sobretot de les persones grans que entreguen aquests diners a la família per poder subsistir.

En qualsevol dels casos, sinó contempléssim els ingressos resultants de les prestacions que reben les llars, **l'índex de pobresa energètica s'eleva al 82% de la població atesa per ABD a l'Àrea Metropolitana.**

Gràfic 6. Índex de pobresa energètica abans i després de rebre prestacions econòmiques

Font: ABD TES, 2015

Perfils de pobresa energètica

● Famílies

És preocupant la dada en la que es detecta un 88% de pobresa energètica en les llars on hi ha menors de 16 anys, atès els efectes que aquesta té sobre el desenvolupament i la salut dels i les menors, així com en el rendiment acadèmic, entre d'altres.

Les dades també ens indiquen que la pobresa energètica afecta més a les llars on és la dona la sustentadora econòmica principal. Entre la població d'ABD, trobem un 5,7% de famílies monomarentals. És a dir, dones soles amb fills/es al càrrec. Aquestes famílies són les més castigades per la pobresa energètica, tant és així que un 92% de les famílies monomarentals es troben en aquesta situació.

● Els més joves

La població més jove sembla que es trobaria en situació de més pobresa energètica (88%) que la resta dels grups d'edat. Això respon principalment a què es tracta del grup d'edat que més esforç econòmic ha de fer per a pagar l'habitatge on viu. Tant és així que aquests joves amb una renda mitjana de 664,2€ destinen 483,6€ al pagament de l'habitatge, el que suposa el 72,8% dels ingressos familiars. Dada que contrasta per exemple amb el col·lectiu de persones entre 65 i 79 anys que as-

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

sumeixen un esforç econòmic del 32,2%, i presenten un índex de pobresa energètica de 64,7%. La diferència rau no només en què tenen ingressos superiors, sinó que l'import econòmic de l'habitatge està per sota dels 300€ mensual. L'altra gran variable a tenir en compte és que el 66,7% d'aquesta població és immigrant.

● **Sense formació reglada**

L'índex de pobresa energètica entre aquella població que no té la primària acabada (81,5%) es dispara més de 10 punts percentuals si ho comparem amb les persones que han acabat els estudis superiors (71,2%). No és però, el nivell d'estudis que condiciona de manera directa la pobresa energètica sinó els ingressos corresponents a aquests. De manera que si bé la mitjana d'ingressos per unitat familiar entre aquelles persones que no disposen d'educació reglada finalitzada és de 755,5€ mensuals, en el cas dels que han realitzat estudis superiors és de 1.461,9€, pràcticament el doble. No obstant, també és cert que entre la població amb estudis superiors trobem un esforç econòmic major per al pagament d'habitatge (50,5%) que entre la població sense formació formalitzada (38,7%).

● **No haver nascut a l'Estat espanyol**

Comparant les dades entre la població nascuda a l'Estat espanyol i població immigrant veiem com l'índex de pobresa energètica en població immigrant es dispara fins al 86,1%, gairebé un 15% més que entre la població autòctona (71,4%). Algunes de les variables que més influeixen en aquesta diferència és que la població immigrant disposa de menys prestacions econòmiques (25,5 %), sobretot perquè no han cotitzat i per tant, no disposen de prestació d'atur, i perquè no hi ha membres a la llar que ingressin pensions de jubilació.

Sembla ser que els anys de residència a Catalunya tampoc influeixen en la reducció de la pobresa energètica ja que més del 60% d'aquesta població fa més de 10 anys que està establerta al país.

● **Haver de fer front a les despeses d'un habitatge al mercat lliure**

En relació a la tipologia d'habitatge les persones més castigades per la pobresa energètica són les que viuen en règim de lloguer lliure (80%). Podem suposar que principalment és pel gran esforç econòmic que

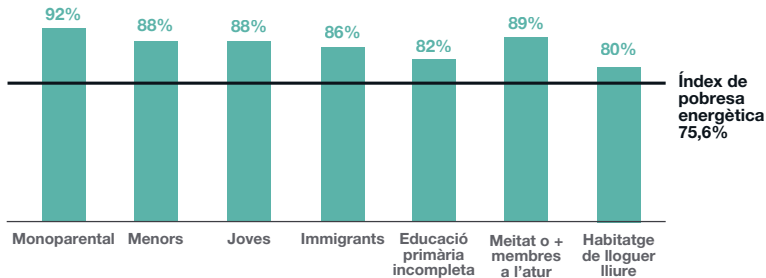

han d'assumir per fer front al pagament del lloguer, que de mitjana representa més de la meitat dels seus ingressos. I és que les persones que viuen en pisos de lloguer lliure, en el 76,4% dels casos paguen més del 30% dels seus ingressos per a disposar d'un sostre, en front del 23,8% de les persones que es troben en pisos d'inserció o del 37,1% en casos de lloguer social. La quantia econòmica que paguen les persones en règim de lloguer lliure triplica l'import de les persones que es troben en pisos de lloguer social.

● Trobarse a l'atur

Entre la població d'ABD trobem una elevada taxa d'atur que més que duplica la mitjana catalana amb un 47,1% de la població en edat de treballar. A les llars en què la meitat o més dels seus membres en edat activa es troben a l'atur, la pobresa energètica es dispara fins al 89,3%.

Gràfic 7. Síntesi de l'índex de pobresa energètica segons situacions de risc

Font: ABD TES, 2015

El 75,6% de la població usuària d'ABD està en situació de pobresa energètica.

La població amb més taxes de pobresa energètica correspon a:

Famílies monoparentals: 92%

Menors: 88%

Joves: 88%

Immigrants: 86%

Educació primària incompleta: 82%

Meitat o més membres a l'atur: 89%

Habitatge de lloguer lliure: 80%

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Sistemes per escalfar la llar

Hem vist que un 10,6% de les persones no escalfen la seva llar i els que l'escalfen majoritàriament ho fan amb sistemes de climatització ineficients, el que fa augmentar el consum energètic i incrementa el cost de les factures de subministraments. Tant és així que gairebé la meitat de les persones que escalfen la llar utilitza un dels sistemes més cars: calefacció elèctrica i estufes elèctriques.

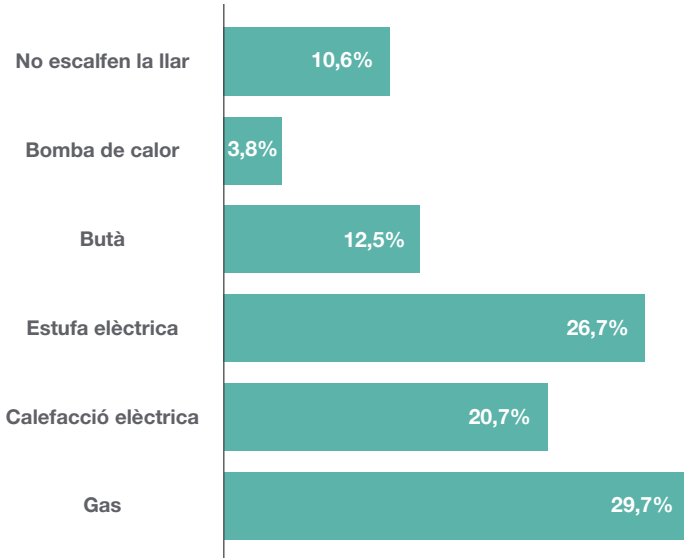
El major índex de pobresa energètica (82,8%) es concentra entre la població que utilitza el gas butà (12,5%), l'únic que permet controlar el cost de l'energia. Es compra una bombona i no se'n compra una altra fins que es disposa dels diners. Alhora el gas butà no requereix una inversió inicial com és el cas de la instal·lació de gas.

Aquest sistema que per una banda permet saber del cert el cost que tindrà escalfar la llar, a l'hora és més car que altres sistemes (per exemple, el gas), i el que és més preocupant es tracta d'un sistema poc recomanable. La combustió de gas butà emet CO_2 , gas que esdevé tòxic en grans concentracions, dins d'habitatges sovint poc ventilats. D'altra banda, donat que la crema de butà aporta força humitat a l'ambient, el seu ús continuat pot provocar l'efecte contrari i donar més sensació de fred i problemes de salut a persones amb malalties respiratòries.

L'índex de pobresa energètica entre la població que utilitza gas butà s'eleva al 83%.

Gràfic 8. Distribució de les famílies d'ABD segons els sistema que utilitza per escalfar la llar.

Font: ABD TES, 2015

Un parc d'habitatges ineficients

La pobresa energètica també està relacionada amb la qualitat constructiva dels habitatges. Les situacions de pobresa energètica s'agreugen i es desencadenen per uns habitatges en males condicions. L'esforç energètic per escalfar una casa ben aïllada no és el mateix que l'esforç per escalfar-ne una tèrmicament ineficient.

Les condicions d'aïllament dels habitatges en gran part depenen de l'any de construcció de l'edifici. Pel que fa als habitatges edificats abans de 1979, un 50% del parc d'habitatges de l'Estat Espanyol, per norma general, acumulen diverses deficiències com són la humitat o manca d'aïllament. El principal motiu és que no existia una normativa d'edificació que regulés un mínim grau d'aïllament en els habitatges.

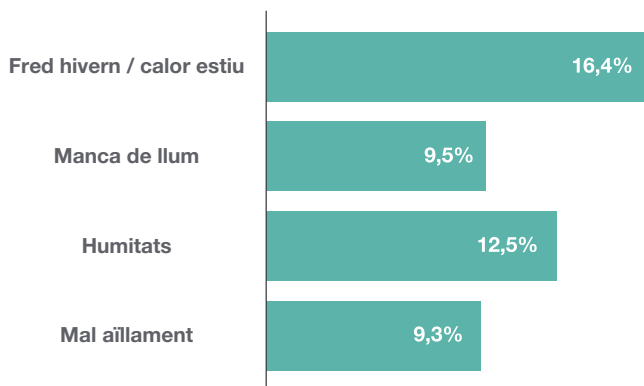
Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Si bé no hem entrat a les seves llars per a detectar la totalitat de causes que poden suposar una pèrdua d'eficiència energètica, si que els hem preguntat sobre les problemàtiques que presenta el seu habitatge, i hem construït un índex d'habitatges ineficients energèticament. Aquests habitatges serien aquells en els quals les persones que hi viuen declaren tenir mals aïllaments, humitats, manca de llum solar i/o patir fred o calor.

Segons aquest índex, el 31% de la població viu en habitatges ineficients energèticament.

Gràfic 9. Distribució de les famílies segons el tipus de problema energètic que presenta el seu habitatge.

Font: ABD TES, 2015

Entre les persones que viuen en habitatges energèticament ineficients, el 85% es trobarien en situació de pobresa energètica.

Estratègies per fer front a la pobresa energètica

Davant d'aquest gran nombre de persones que es trobarien en situació de pobresa energètica ens preguntem quines estratègies desenvolupen per tirar endavant. La resposta majoritària és que redueixen el seu consum energètic, tal i com apuntàvem abans, fins arribar a l'extrem que el 10,6% no escalfa la seva llar. El 7% ha rebaixat la potència en kWh que tenia contractada per tal de reduir costos fixes, i finalment el 6,9% han demanat l'abonament social i el 6,6% els rebuts fraccionats.

Un 52,7% de la població podria estar rebent el bo social, una dada que no inclou a totes les persones que pateixen pobresa energètica segons l'índex. Tant és així que més d'un 20% en quedarien excloses per no complir el requisits. El més preocupant però, és que del 52,7% de la població que reuneix els criteris per disposar del bo social, només l'està rebent el 7,2%.

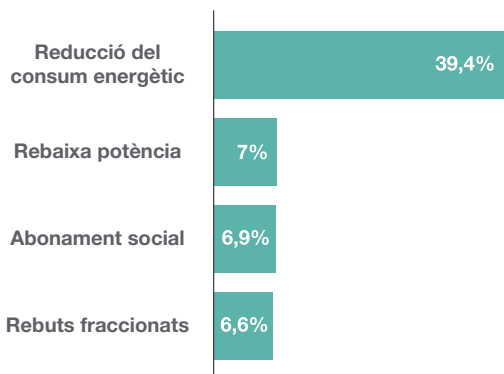
- Viu en un habitatge amb una potència contractada inferior al 3 kWh
- Té més de 60 anys i rep una pensió mínima
- És família nombrosa
- Llar amb tots els membres en edat activa a l'atur

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Gràfic 10. Estratègies per fer front a la despesa energètica orientades a reduir la despesa.

Font: ABD TES, 2015

El 10,6% de les famílies no escalfa la seva llar.

El 52,7% de persones que podrien acollir-se al bo social no ho han fet, en canvi d'entre els que compleixen els requisits més del 90% no l'han demanat.

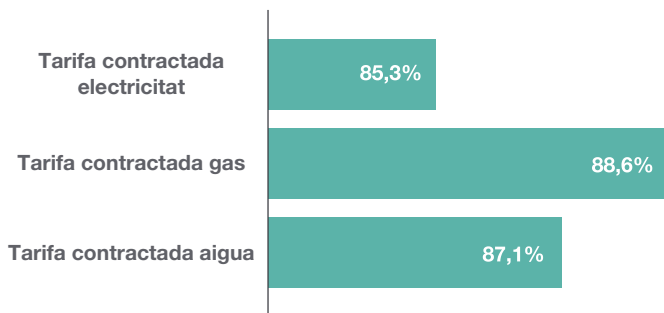
Encara més vulnerables: desinformades, desprotegides

Una de les principals problemàtiques existents al voltant del consum de serveis oferts per mercats oligopolístics, com l'energètic o la telefonia, és la desprotecció de les persones consumidores. El desconeixement de les persones consumidores facilita a les empreses la realització de pràctiques d'abús en un context en què el poder polític sembla fer la vista grossa.

Contractar serveis que no es necessiten o cobrar-ne d'inexistents, no informar de tots els drets, dificultar les reclamacions o l'opacitat, entre altres, són algunes de les pràctiques que són reiteradament denunciades per les organitzacions de consumidors. La desconeixença del funcionament del mercat i els drets de les persones consumidores fa que moltes vegades es pagui més del que caldria.

Es constata un gran desconeixement entorn a les tarifes contractades i una incapacitat de comprensió dels ítems inclosos en les factures.

Gràfic 11. Desconeixement de les tarifes contractades segons subministrament.

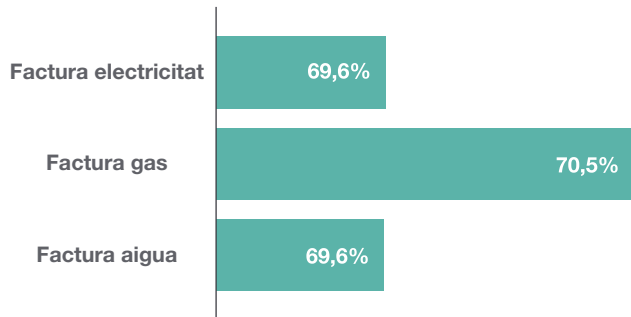
Font: ABD TES, 2015

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Gràfic 12. Incomprensió de les factures segons subministrament.

Font: ABD TES, 2015

En el mateix sentit, el 84,5% de la població desconeix la potència elèctrica que té contractada.

Situacions de risc per la salut

Entre les persones que es troben en situació de pobresa energètica hem detectat que el 37% té algun tipus de problema de salut que podria veure's agreujat o cronificat per viure en una llar que no disposa d'una temperatura confortable. Entre aquestes llars, hi trobem altres membres, d'aquests la meitat té problemes de salut.

Gràfic 13. % de persones en situació de pobresa energètica segons problema de salut que presenten.

	Persona de referència	Altres membres de la llar
Mals de cap	7%	6,7%
Malalties respiratòries	14%	10,1%
Malalties cardiovasculars	16%	9,8%
Al·lèrgies	8%	8,7%
Cap malaltia	63%	50,6%

Font: ABD TES, 2015

Conclusions

A Cruixir de dents. La vivència de la pobresa energètica, elaborat amb les dades extretes del Termòmetre d'Exclusió Social (TES-ABD), eina d'anàlisi social amb la qual es recullen les situacions de vulnerabilitat en què es troben les persones usuàries de l'entitat ens hem aproximat al fenomen de la pobresa energètica.

Mesurar la pobresa energètica: combinació de la dimensió econòmica i social de la problemàtica

Segons l'indicador de pobresa energètica que es fa servir de forma habitual i que se centra de forma exclusiva en la dimensió econòmica, establint en un 10% el límit del percentatge d'ingressos que s'haurien de dedicar al pagament de la despesa energètica, **entre la població d'ABD circumscrita a l'Àrea Metropolitana de Barcelona detectem un 63,5% de pobresa energètica.**

Aquest llindar no té en compte aquelles famílies que han dedicat menys del 10% però que, podrien trobar-se en situació de pobresa energètica. De fet, segons les dades recopilades pel TES, **un 52,1% de les famílies ateses han tingut dificultats per pagar les factures d'energia** i, entre aquestes un 29,6% ha dedicat menys d'un 10% dels seus ingressos a despeses energètiques. A més, un **13,9% de les llars han deixat de pagar les despeses energètiques**, al no pagar-les no són comptabilitzats en l'indicador del 10%, que tampoc inclou els 34 casos (5,8%) de llars que han patit talls de subministraments.

Es constata doncs, que aquesta definició només detecta una part de la pobresa energètica entre la població. Per a ABD, la quantificació de la pobresa energètica hauria d'incloure altres paràmetres més enllà de la dimensió econòmica (ingressos de la unitat familiar i despeses d'energia). En aquest sentit, apostem per la creació d'un Índex de Pobresa Energètica.

tica que té en compte elements qualitius i socials com, per exemple, la sol·licitud d'ajut per a pagar les factures energètiques, els talls de subministraments, les mesures d'estalvi dutes a terme per les famílies, o l'afirmació de no poder escalfar l'habitatge.

Si ampliem els paràmetres de l'indicador per a disposar d'una imatge el més acurada possible mitjançant l'Índex de Pobresa Energètica a ABD detectem un 75,6% de persones energèticament pobres.

Col·lectius de risc: el cercle de l'exclusió

Els col·lectius més castigats segons aquest l'Índex de Pobresa Energètica es trobarien entre les famílies monomarentals (92%), les famílies que tenen la meitat o més de membres a l'atur (89%), la població menor de 16 anys (88%), la població jove (88%), les persones immigrants (86%), aquelles persones que tenen l'educació primària incompleta (82%) i les llars que viuen amb un habitatge de lloguer en el mercat lliure (80%).

Llars ofegades: escassos ingressos i elevades despeses en habitatge

En la majoria de casos, aquest augment de la pobresa energètica es veu incrementat perquè es tracta de llars amb pocs ingressos i una elevada despesa en el pagament de l'habitatge. **L'esforç econòmic mitjà que fa la població d'ABD per al pagament de l'habitatge és del 47,4% dels seus ingressos.** Així, la destrucció de llocs de treball, la precarització dels existents i l'alt cost de l'habitatge de la població agreugen situacions de pobresa energètica en una població que ja de per sí acumula factors de desavantatge social, accelerant així, processos d'exclusió.

Transferències socials: les pensions dels més grans redueixen la pobresa energètica.

Sense les transferències socials, la pobresa energètica segons el líndar del 10% de despesa energètica sobre els ingressos, incrementaria un 7,8% arribant al **71,3%** de la població. En el cas de l'Indicador de Pobresa Energètica l'augment de persones en aquesta situació s'elevaria al 6,4%, amb un total de casos del **82%**.

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Veiem doncs, que **l'impacte de les transferències socials sobre la pobresa energètica gira entorn al 6% i el 8%** segons l'indicador que utilitzem, però en ambdós casos, veiem com el percentatge que fa reduir aquest pobresa energètica correspon a les pensions que ingressen els més grans de la llar. Tant és així, que el **68,6% de les prestacions socials que reben són de jubilació i de viduïtat, el que ens indica que la gent gran està sent una dels principals sustentadors de les unitats familiars** de la població d'ABD. Així doncs, les persones d'edats avançades ja no només han deixat de ser una càrrega econòmica per als familiars més joves, sinó que els fluxos econòmics que es produeixen en el sí de les famílies beneficien als més joves en detriment dels més grans.

La família: principal suport de les llars en situació de pobresa energètica

La família continua sent la principal ajuda que reben les persones en situacions límits, com demostra el fet que un 27,8% de la població atesa per ABD ha rebut suport econòmic de les famílies per a poder pagar les despeses energètiques, un 12,6% l'ha rebut de serveis socials i finalment un 4,3% d'entitats socials.

Bo social: una ajuda a la que no es recorre

Un 52,7% de la població d'ABD podria estar rebent el bo social, ja que compleix els requisits, però en canvi només se'n beneficia el 7,2%.

Fer front a les despeses energètiques: disminuir dràsticament el consum

L'elevat preu de l'energia porta a un 10,6% de la població a no escalfar la llar, un 39,4% el redueix perillosament. Entre la població que escalfa la seva llar en gas butà un 83% es troba en situació de pobresa. Es tracta d'una població que només compra la bombona de butà quan disposa de diners.

Habitatges ineficients energèticament: viure en cases mal aïllades tèrmicament

Un 31% de la població d'ABD viu en habitatges energèticament ineficients, caracteritzats per problemàtiques com la humitat (12,5%) o el mal aïlla-

ment (9,3%). Entre la població que presenta aquest tipus de problemàtiques l'Índex de pobresa energètica es dispara al 83%.

Desinformació i desprotecció: incomprensió de la factures

Constatem un greu desconeixement entorn a les tarifes contractades de subministraments i una també dramàtica incapacitat de comprensió de les factures. Independentment del tipus de subministrament al que fem referència el desconeixement de les tarifes de gas, aigua i electricitat és d'entre el 85% i el 89%, el cas de les factures la incomprensió gira entorn al 70%.

Un risc per a la salut: persones amb problemes de salut

Entre les persones que es troben en situació de pobresa energètica trobem un 37% de casos en que té algun tipus de problema de salut que podria veure's empitjorat per viure en una llar que no es troba en una llar confortable. Problemes de salut com mal de cap crònic (7%), malalties respiratòries (14%) malalties cardiovasculars (16%) o al·lèrgies (8%).

Resposta: Acció activa per la garantia del dret a l'energia

A través de les dades que s'extreuen de Pobresa Energètica en la població vulnerable que atén ABD fem palès la necessitat de donar respostes eficients i contundents a una dimensió de la pobresa que cada hivern colpeja amb pitjors conseqüències a aquelles persones que es troben en situació de risc d'exclusió social.

Per això creiem que cal assegurar una acció activa per garantir els drets bàsics d'aquelles persones que els han perdut o estan en situació de perdre'ls, un treball de prevenció que apoderi la població davant els abusos i el desconeixement del consum d'energies, i una intervenció efectiva per pal·liar la ineficiència energètica del nostre parc d'habitatges. Tot això cal acompanyar-ho d'un activisme crític respecte els preus abusius de les companyies subministradores d'energia, els impostos sobre la mateixa i la manca de responsabilitat social que mostren, al no garantir la cobertura del seu consum en la població que no hi té accés.

ABD i la Fundació ABD

ABD Associació Benestar i Desenvolupament és una ONG declarada d'Utilitat Pública, que té els seus orígens a la dècada dels vuitanta. Desenvolupem serveis i programes que donen resposta a totes aquelles situacions que generen vulnerabilitat o exclusió social.

Des d'**ABD** hem impulsat la creació de la **Fundació ABD Acció, Benestar i Desenvolupament** amb la voluntat de guanyar més impacte. Una nova manera de fer front als creixents reptes socials i de contribuir a millorar la qualitat de vida de les persones i les comunitats.

A **ABD** ens dediquem a l'atenció de les persones en les seves trajectòries vitals, prevenint situacions de fragilitat social, atenent les seves necessitats, implicant-hi l'entorn i fomentant un model de cohesió social.

Sempre amb la voluntat d'estar a l'avantguarda del Tercer Sector, de promoure i ser el referent internacional d'un model d'entitat caracteritzada per:

- Uns **valors ètics** en l'ús dels recursos i en el tracte amb les persones, les col·lectivitats, les comunitats i l'Administració.
- Una **gestió eficient** dels programes i els serveis, finançats amb recursos públics i privats.
- Vehicle del **compromís** social de la ciutadania i d'un model de convivència solidària.
- La promoció i la defensa dels **drets** i les **responsabilitats** de les persones i els col·lectius més vulnerables i en risc o procés d'exclusió.

Fuel Poverty Group

Som una xarxa de persones i entitats implicades que ens hem unit per combatre la pobresa energètica des de tots els fronts en els que ens és possible.

L'equip de persones que porta a terme i desenvolupa el projecte és interdisciplinari, ja que està format per perfils provinents d'àmbits diferents (enginyeria, ciències ambientals, ciències socials, voluntariat, activisme, etc.). Aquesta heterogeneïtat permet l'enriquiment.... mutu i la integralitat en les intervencions. Qualsevol persona pot formar part del Fuel Poverty Group.

Tenim el compromís d'aportar el nostre esforç per combatre la pobresa energètica i sumar-nos als milers de persones que participen per acabar amb la pobresa i l'exclusió social.

Més informació a:
www.energiajusta.org
@energia_justa

Metodologia estudi

La recollida de dades del Termòmetre d'Exclusió social s'ha fet mitjançant un Qüestionari sobre aquells aspectes que es consideren més rellevants per d'analitzar la pobresa energètica. Les enquestes es van passar a les persones usuàries un cop finalitzat l'hivern del 2015 i es va preguntar sobre la totalitat d'aquest període estacional (últims 6 mesos).

El qüestionari s'ha adreçat a les persones usuàries d'ABD que viuen a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i que estaven actives en el moment de realitzar el qüestionari . En tots els casos s'ha garantit l'aleatorietat i el rigor metodològic a través d'un mostreig, en el que s'ha seleccionat una persona de cada dos que visitaven el servei de manera aleatòria, sempre que formessin part de diferents unitats familiars. És a dir, en cap cas, s'han inclòs a l'anàlisi de resultats persones d'una mateixa unitat familiar en la base de dades per l'explotació estadística.

Mostra

Durant l'any 2014, des d'ABD vam atendre un total de 19.448 persones a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Per tal de disposar d'una mostra fiable amb un interval de confiança del 95% i un marge d'error del +/- 4 la mostra final està formada per un total de **580 individus** corresponents a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Qüestionari

El qüestionari de pobresa energètica ha recollit aspectes sociodemogràfics i socioeconòmics al mateix temps que preguntes vinculades amb la pobresa energètica.

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Qüestions sociodemogràfiques i econòmiques

- Data de naixement
- Gènere
- Municipi de residència
- País de naixement
- Nacionalitat
- Nivell d'estudis finalitzats
- Relació amb serveis socials
- Sustentador/s econòmics de la llar
- Nucli de convivència
- Tipologia de la llar
- Situacions de dependència i/o discapacitat dels membres
- Menors al càrrec
- Situació laboral
- Ingressos derivats del treball
- Ingressos derivats de prestacions socials
- Tipologia de prestacions socials
- Règim de tinença d'habitatge i despeses de l'habitatge

Qüestions energètiques

- Els sistemes energètics, el tipus d'energia i els usos d'aquesta per a escalfar la llar; la percepció del fred a la llar i situacions de vulnerabilitat viscudes i estratègies desenvolupades per a fer front al pagament dels subministres.
- Característiques de l'habitatge, com poden ser l'any de construcció, el tamany, i les condicions/carències que presenta l'habitatge.
- Comprensió de les tarifes i factures dels subministraments, així com l'import econòmic de les factures.
- Problemes de salut d'algun dels membres de la llar.
- Una informació acompanyada de variables socioeconòmiques bàsiques com el gènere, edat, país de naixement, anys d'establiment a Catalunya, nivell d'estudis, tipus d'unitat familiar, situacions de dependència/discapacitat a la llar, nivell d'ingressos mensuals provinents del treball i/o de prestacions socials, membres a l'atur, tipus de tinença d'habitatge, import de la despesa d'habitatge.

Model de qüestionari

pág. 1 de 5

Nombre del Servicio: Nombre encuestador/a:

Responde el encuestado según su situación personal

Fecha de nacimiento: Género: Hombre Mujer Municipio:
 __/__/____ Transgénero

País de nacimiento: Nacionalidad: Código Postal:

(Sólo responder si es Ud. inmigrante)

Tiempo viviendo en Catalunya: (Años o meses) 	Dispone de: ☐ Permiso de residencia (Respuesta ☐ Permiso de trabajo Múltiple) ☐ Pasaporte ☐ Carta identidad europea/asilo/refugio ☐ Tarjeta sanitaria ☐ Empadronamiento ☐ Empadronamiento sin domicilio fijo ☐ No dispone de nada
--	--

¿Cuál es el nivel máximo de estudios finalizados?

☐ No sabe leer ni escribir	☐ Bachillerato/COU/BUP	☐ Estudios universitarios
☐ Primaria incompleta
(sabe leer y escribir)	☐ Formación Profesional
Grado Medio	☐ Máster/postgrado
☐ Primaria completa/
Graduado escolar EGB	☐ Formación Profesional
Grado Superior	☐ Doctorado
☐ Secundaria complet (ESO)		

¿Tiene relación con servicios sociales básicos (CSS)? No Si

¿Tiene relación con servicios sociales especializados? No Si

¿Con cuál/es?
 (Respuesta Múltiple)

☐ Infancia, adolescencia y juventud	☐ Problemática social derivada de salud mental
☐ Dependencia	☐ Familiares y personas cuidadoras no familiares
☐ Discapacidad	☐ Familias con problemática social y riesgo exclusión
☐ Drogodependencias	☐ Situaciones de violencia de género
☐ VIH/SIDA	
☐ Sanidad	

Otros:

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Responde el encuestado/a según su situación familiar

¿Quién es el/la miembro sustentador económico principal en su hogar?

- Yo mismo
- Yo y otra persona
(Especificar relación parentesco)
- Otra persona
(Especificar relación parentesco)

Número total de personas con las que convive (incluyéndose Ud.)

Nº

De éstos, ¿cuántos son de su núcleo familiar? (incluyéndose Ud.)

Nº

De éstos, ¿cuántos NO son de su núcleo familiar (amigos, etc)?

Nº

Pensando sólo en el NÚCLEO FAMILIAR con el que convive: (incluyéndose Ud.)

De éstos, ¿cuántos son menores de 16 años? (incluyéndose Ud.)

Nº

De éstos, ¿cuántos son mayores de 65 años? (incluyéndose Ud.)

Nº

De los que pueden trabajar, ¿cuántos trabajan? (incluyéndose Ud.)

Nº

De los que pueden trabajar, ¿cuántos no trabajan? (incluyéndose Ud.)

Nº

En situación de dependencia: Nº..... de miembros

¿Tiene Ud. algún certificado de reconocimiento de dependencia? No Si Grado.....%

En situación de discapacidad: Nº..... de miembros

¿Tiene Ud. algún certificado de reconocimiento de discapacidad? No Si Grado.....%

Sólo responden familias con hijos/as menores al cargo

¿Es familia monoparental? No Si (un adulto con hijos/as al cargo)

¿Es familia numerosa? (3 o más hijos/as al cargo)

No Si

Género del adulto: Hombre Mujer

Nº Número de miembros del Núcleo Familiar que actualmente reciben alguna delas siguientes prestaciones:

..... Subsidio de paro y ayuda extraordinaria/familiar del paro

..... Discapacidad/invalidez:

..... Contributiva No contributiva

..... Pensión viudedad o orfandad

..... Jubilación/prejubilación:

..... Contributiva No contributiva

..... Prestaciones Ley de la Dependencia

..... RMI Renda Mínima de Inserción

..... RAI Renda Activa de Inserción

..... Otras prestaciones (especificar):

Nº En los últimos 12 meses ha recibido alguna de las siguientes ayudas

..... Ayudas escolares (becas, becas comedor...)

..... Pensión alimentación hijos/as

..... Ayudas urgencia (pago suministros, alimentación, alquiler, etc.)

..... Otras (especificar):

Total Ingresos mensuales de las prestaciones de todo el núcleo familiar:

.....

Ud.Trabaja actualmente (asegurado o no asegurado)? No Si

Ingresos mensuales netos que obtiene del trabajo:

En total, ¿cuánto ingresa la familia en un mes?

¿Aproximadamente en un mes cuanto ingresan la totalidad de los miembros de la familia (neto)?

- No tiene ingresos Menos de 450€ De 451 a 600€ De 601 a 750€
 De 751 a 900€ De 901 a 1050€ De 1051 a 1200€ De 1200 a 1500€
 De 1501 a 1800€ De 1800 a 2100€ De 2100 a 2400€ Más de 2401€

Y, contando sólo el núcleo familiar, aprox., ¿cuánto pagan de vivienda en un mes?

- Hipoteca No pagamos porque... Vivo en la calle
 Alquiler Vivo en albergue/institución
 Alquiler social Vivo en casa ocupada
 Otros Ya está pagada/somos propietarios
 Otros (especificar):

Porcentaje coste vivienda: (no completar)
.....

ENCUESTA EJE ENERGÍA

Ahora vamos a hablar de suministros de energía y agua

1. ¿Cómo calienta su hogar?

- Sistema de calefacción de gas Sistema de calefacción eléctrica No caliente
 Bomba de calor Estufas eléctricas Butano
 Otras:

2. ¿Qué tipo de energía utiliza para calentar el agua (del grifo/ducha)?

- Gas Butano Otras:
 Electricidad No calienta el agua

3. ¿Este invierno ha pasado frío en su hogar para ahorrar en la factura?

- Nada Poco Bastante Mucho

4. Si hubiera podido, ¿hubiera encendido más tiempo o en más espacios la calefacción o estufas?

- No Si

5. ¿En los últimos 6 meses ha tenido dificultades para pagar las facturas (gas, electricidad, agua.)?

- No Si

6. ¿En los últimos 6 meses ha dejado de pagar las facturas (gas, electricidad, agua)? No Si

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

7. A continuación le voy a leer unas situaciones, dígame en cual/es de estas se ha encontrado en los últimos 12 meses: (Respuesta múltiple)

- Me han cortado algún suministro (electricidad, agua, etc.)
- He pedido ayuda a familiares para hacer frente a pago/s de electricidad, agua o gas
- He pedido ayuda a servicios sociales para pagar los suministros
- He pedido ayuda a entidades sociales para hacer frente a pago/s. ¿Qué entidad?
- He pedido fraccionamiento de recibos
- He pedido el aplazamiento de pagos de la Generalitat
- He pedido el bono social
- He rebajado la potencia contratada
- He mejorado el aislamiento de la vivienda (reparando ventanas, etc.)
- He cambiado de hábitos en el uso de los equipos (uso menos las estufas, hago menos lavadoras, etc.)
- He contratado una oferta en la tarifa de una compañía de electricidad o gas
- He contratado discriminación horaria
- He pinchado el agua/electricidad
- Otros (Especificar):

8. ¿Qué tamaño aproximado tiene su hogar? m²

9. ¿De qué año cree que es la construcción del edificio dónde vive?

- Muy antiguo (antes 1980)
- Antiguo (1980 – 2006)
- Nuevo (después 2006)

10. A continuación le voy a leer algunas condiciones/carencias del hogar, dígame con cuál de ellas se encuentra su vivienda (Respuesta múltiple)

- No hay espacio
- No hay ascensor
- Está mal aislada (ventanas rotas, no cierran bien, etc.)
- Hay humedades
- Hay ruido
- El edificio tiene problemas de construcción
- No hay sol/luz
- Hace calor/hace frío
- Hacinamiento
- Ninguna
- Otras: (Especificar)

11. ¿Entiende todos los conceptos y apartados que aparecen en la facturas

<i>Agua</i>		<i>Gas</i>		<i>Electricidad</i>	
☐ Nada	☐ Poco	☐ Nada	☐ Poco	☐ Nada	☐ Poco
☐ Bastante	☐ Mucho	☐ Bastante	☐ Mucho	☐ Bastante	☐ Mucho

12. ¿Conoce la potencia eléctrica que tienen contratada? No Si ¿Cuál es?

13. ¿Conoce la tarifa que tienen contratada por cada uno de los suministros?

	<i>Agua</i>	<i>Gas</i>	<i>Electricidad</i>
Si	☐	☐	☐
No	☐	☐	☐
No me preocupa	☐	☐	☐

14. Aproximadamente ¿Cuánto ha pagado el último mes (meses invierno) por las facturas del agua, gas y electricidad?

	<i>Agua</i>	<i>Gas</i>	<i>Electricidad</i>
Calcular importe mensual(€)	☐	☐	☐
No lo sabe	☐	☐	☐

Si no sabe alguno de los importes especificar por qué:

15. ¿Padece usted alguna de las siguientes enfermedades de manera crónica? (Respuesta múltiple)

- Dolores de cabeza Respiratorias Cardiovasculares Alergias Ninguna

16. ¿Alguno de los miembros del hogar padece alguna de las siguientes enfermedades de manera crónica? Indíquenos también la edad del miembro que la padece. (Respuesta múltiple)

- Dolores de cabeza Edad: Ninguna
- Respiratorias Edad:
- Cardiovasculares Edad:
- Alergias Edad:

Cruixir de dents.

La vivència de la pobresa energètica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Mètodes estadístics

El conjunt d'indicadors presents en el qüestionari ens han permès correlacionar les variables amb l'objectiu d'analitzar les diferents tipologies de pobresa energètica.

- Les variables quantitatives (edat, anys de residència a Catalunya, quanties econòmiques vinculades als ingressos, despeses, etc.) han estat analitzades segons nombres vàlids (N), mitjanes, medianes, mínims i màxims.
- Les variables de caràcter categòric (sexe, país de naixement, etc.) i les multi-respostes (nombre de persones a la unitat de convivència, tipologia de pres-tacions rebudes, etc) s'han analitzat presentant segons les freqüències i s'han presentat els percentatges vàlids, quan s'ha cregut convenient per a facilitar-ne la lectura s'han presentat les dades mitjançant diagrames de barres.

Índex sintètic

Com es podrà comprovar, a més de l'explotació directa de les variables incloses dins el qüestionari, hem creat dos indicadors sintètics amb la voluntat d'ajustar els criteris definitoris de la pobresa energètica.

Pobresa energètica ABD. En aquest cas, es tracta d'un indicador propi segons el qual un nucli familiar seria pobre, des del punt de vista energètic, si reuneix com a mínim alguna de les següents casuístiques:

- Declara no poder escalfar l'habitatge.
- Declara que hauria encès més temps la calefacció o les estufes.
- Li han tallat algun dels subministres bàsics o ha hagut de demanar ajut per a pagar-los.
- Dedicava més del 10% dels ingressos nets del nucli a pagar les factures de llum, aigua i gas.

L'objectiu d'aquest índex és superar l'indicador del 10% dels ingressos nets destinats a pagar subministraments, incloent variables més subjectives relacionades amb la percepció del fred, o d'altres en què la pobresa energètica és extrema i no paguen subministraments precisament perquè no disposen d'ells.

Habitatges ineficients energèticament. serien aquells habitatges en els quals, les persones que hi viuen, declaren:

- Tenir mals aïllaments
- Humitats, manca de llum solar
- Patir fred o calor

Dades bàsiques del perfil de població

Edat	ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA	
	Població ABD 2015	Població general 2013
de 0 a 14	sense representació	14,4%
de 15 a 64 anys	53,7%	66,9%
65 i més	46,3%	18,7%

Font: ABD, Idescat i IERMB. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població.

Gènere	ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA	
	Població ABD 2015	Població general 2014
home	41,7%	48,7%
dona	58,0%	51,3%
transgènere	0,3%	sense dades

Font: ABD, Idescat i IERMB. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població.

Lloc de naixement	ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA	
	Població ABD 2015	Població general 2014
població nascuda a l'estranger	33,3%	13,5%

Font: ABD, Idescat i IERMB. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població.

Nivell formatiu	ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA	
	Població ABD	Població general 2011
sense estudis	27,3%	9%
estudis primaris	25,9%	27,3%
estudis secundaris	31,0%	32,7%
estudis superiors	31,0%	30,3%
no consta	sense dades	0,6%

Font: ABD, Idescat i IERMB. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població.

abd-ong.org

abd@abd-ong.org

fundacion.abd-ong.org

fundacion@abd-ong.org

**Associació Benestar i
Desenvolupament - Fundació ABD**

C. Quevedo, 2 baixos
08012 Barcelona
T 93 289 05 30